

לחכות שנים להתמחות: נוהל חדש עלול להחריף את מצוקת הפסיכולוגים לעתיד

משרד הבריאות יפסיק לממן את ההתמחות במלואה ויטיל 70% מעלות כל מתמחה על קופות החולים וגופים אחרים. הצעד נועד לפתוח תקנים חדשים, אך כעת הקופות מאיימות לא לקלוט איש

עידו אפרתי

02:57 | עודכן ב: 00:08

משרד הבריאות הודיע באחרונה כי החל מ-1 ביוני בכוונתו להפסיק לממן את מלוא מלגות ההתמחות ב**פסיכולוגיה**, ולממן כשליש בלבד מעלותה עבור כל מתמחה. אף שהתקציב הכולל יישאר זהה, המהלך עלול להנחית מכה קשה על המקצוע.

עד כה מימן המשרד 63 אלף שקלים לכל מלגת מתמחה. במקום זאת הוא צפוי לממן אותן בגובה 18 אלף שקלים בלבד — מתוך ציפייה שקופות החולים ותחנות בריאות הנפש הממשלתיות יישאו בשאר העלות. אלא שאף אחד מהגופים הללו אינו מחויב או מתכנן לעשות זאת. במכתב שנשלח באחרונה על ידי הפסיכולוגית הארצית, ימימה גולדברג, למנהלי הקופות והתחנות לבריאות הנפש, היא מעדכנת על השינוי בהקצאת המלגות, שרובן ניתנות בתחום הפסיכולוגיה הקלינית.

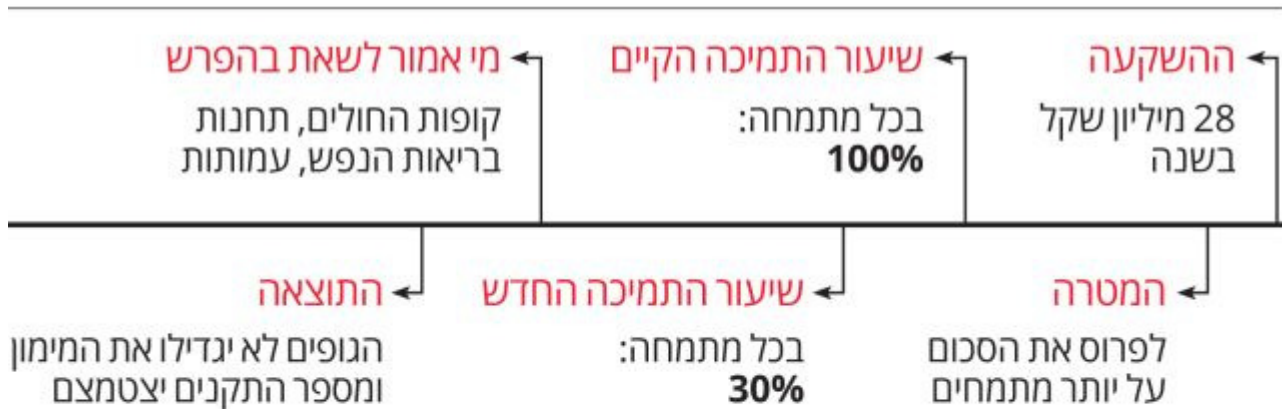
"לאחר 30 שנה שבהן הוקצו המלגות על פי מודל הקצאת מלגות למתמחה, הוחלט לשנות את מודל ההקצאה והיא תינתן מעתה במודל השתתפות מתמחה", כותבת גולדברג, ומוסיפה: "מטרתנו להכשיר יותר מתמחים תוך שמירה על רמת הדרכה גבוהה". באופן כזה, סבורים במשרד הבריאות, יתפנה למשרד יותר כסף להשתתפות במימון מלגות נוספות, מה שלכאורה יוביל לפתיחת מקומות נוספים להתמחות לפסיכולוגים קליניים. בפועל, לא ברור על מה נשענת הנחה זו. כדי שזו אכן תתממש, נדרשות קופות חולים, שנמצאות במצב של גירעון כרוני, להשקיע מרצונן הטוב מיליוני שקלים כדי לספק מקומות התמחות ושעות הדרכה לפסיכולוגים, על חשבון השקעה בגיוס כוח אדם מיומן ומנוסה.

בשירותי בריאות כללית, הקופה היחידה שהחזיקה מערך של שירותי בריאות נפש ובה נערך גם חלק משמעותי מההתמחויות, לא אהבו את ההנחיה החדשה של המשרד, המטילה עליה את האחריות להכשרת 130 מתמחים בעלות של 6.5 מיליון שקלים. במכתב תגובה חריף ששיגר סמנכ"ל חטיבת קהילה בקופה, מיכאל אורן, הוא כתב: "ההחלטה מהווה פגיעה קשה בהיערכות

הקופה לרפורמה בבריאות הנפש. לצערנו, אם החלטה זו לא תשתנה, הכללית לא תקלוט מתמחים בפסיכולוגיה קלינית במרפאות בריאות הנפש. אנו פונים למשרד הבריאות בקריאה דחופה לחזור בו מהחלטה בלתי סבירה זו.

ההתמחות בפסיכולוגיה קלינית הפכה בשנים אחרונות ליעד קשה מאוד להשגה. פתיחת מגמות חדשות ללימודי תואר שני בפסיכולוגיה קלינית ללא תיאום עם משרד הבריאות יצרה צוואר בקבוק צר במיוחד בדרך להתחלת ההתמחות. כיום נדרשים בוגרי התואר להמתין שנתיים-שלוש לפני שיימצא להם מקום להתמחות. על פי נתוני משרד הבריאות, רשימת ההמתנה ארוכה במיוחד, והפקק נוצר בשלב ההמתנה לתחילת ההתמחות, שכולל כיום כ-300 ממתנים.

פקק נוסף נוצר בכניסה לשנת ההתמחות האחרונה באשפוז, הכוללת היום כ-150 ממתנים. ההתמחויות, רובן בתחום הפסיכולוגיה הקלינית, נעשות במסגרות ממשלתיות כמו תחנות בריאות הנפש (280 תקנים), בקופת חולים כללית (130 תקנים) ובמסגרות ציבוריות מוכרות של התמחות המופעלות על ידי עמותות. בדיון שערכה גולדברג לפני כחודש וחצי, בהשתתפות מנהלי תחנות בריאות הנפש והפסיכולוגים של קופות החולים, עלה חשש רב בנוגע להתמחות הפסיכולוגים.

צוואר הבקבוק של המתמחים

150	300	460
ממתנים לשנת ההתמחות האחרונה באשפוז	בוגרים ממתנים עד 3 שנים לתחילת ההתמחות	מלגות התמחות בפסיכולוגיה (לרוב בפסיכולוגיה קלינית)

הפסיכולוגים טענו כי המוסדות לא ירצו להשקיע במתמחים. בקופות טענו ששינוי המדיניות יוביל לירידה במספר המתמחים בקופת חולים כללית ויפגע במוטיבציה של שאר הקופות לפתח תשתית הכשרה נוספת למתמחים.

אבל במשרד לא בונים רק על קופות החולים. אחד הגורמים שאמורים להיות חלק ניכר מתשתית ההכשרה של הפסיכולוגים הוא התחנות לבריאות הנפש, שהיו עד לאחרונה בשר מבשרו של משרד הבריאות, ולאחר הרפורמה לספקי שירות של הקופות ובראיית המשרד, למעין יחידות כלכליות עצמאיות. התחנות אמורות כיום לממן את פעילותן, כולל משכורות לעובדים ואחזקת מבנים, באמצעות השירותים שהן מוכרות לקופות. ועל פי המודל החדש, החל ביוני הקרוב, גם את מלגות המתמחים.

מאז יצאה הרפורמה לדרכה, מצבן של תחנות בריאות הנפש הולך ומידרדר. יש הטוענים שמדובר במאבק מקצועי אידיאולוגי, אחרים טוענים שמדובר בייבוש מכון לצורכי סגירת המערך הישן בתוך שנים ספורות. בפגישה עם גולדברג דיווחו מנהלי התחנות לבריאות הנפש כי מספר הפניות אליהן הולך ופוחת, ככל הנראה כיוון שהקופות מפנות את המטופלים לפסיכולוגים עצמאיים (בתשלום) שעובדים עמן במקום לתחנות הציבוריות.

הירידה מורגשת בעיקר במטופלים חדשים, שבהם נרשמה צניחה של 40%-70 ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. בנוסף מדווחים המנהלים כי פסיכולוגים רבים עוזבים וכי קיים קושי לאייש משרות של מומחים. במשרד הבריאות מדברים על רשת ביטחון כלכלית שיספק משרד הבריאות, אולם מנהלי התחנות סבורים כי גם במצב כזה לא יוכלו להעסיק מתמחים.

"זה מעורר אצלנו חששות רבים", אומר ד"ר מאיר נעמן, יו"ר הסתדרות הפסיכולוגים (הפ"י). "ההתמחות זו הליבה של כל מקצוע, בוודאי בפסיכולוגיה הקלינית. המהלך הזה הדליק אצלנו נורות אדומות ואנחנו פועלים בעניין מול משרד הבריאות, ראש האגף לבריאות הנפש וקופות החולים".

משירותי בריאות כללית נמסר: "לאור השינוי בתקצוב שמתכנן משרד הבריאות אנו מתריעים מראש כי לא נוכל בעתיד לממן מתקציבנו הכשרה של מתמחים חדשים, כאשר משרד הבריאות מתכנן לשפות את המרפאות הממשלתיות על הכשרת מתמחים, בעוד שקופות החולים ישופו רק עבור שלישי מהיקף המלגה".

ממשרד הבריאות נמסר בתגובה: "משרד הבריאות מחויב להכשרת הדור הבא של הפסיכולוגים. המשרד מקצה כ-28.5 מיליון שקלים מדי שנה למלגות התמחות בפסיכולוגיה, ואין כל כוונה להפחית סכום זה בעתיד. השינוי שמשרד הבריאות מבקש לבצע בהקצאת המלגות בפסיכולוגיה נועד בראש ובראשונה לקצר את זמני תורי ההמתנה להתמחות, תורים אשר קיימים נוכח מספרם ההולך וגדל של פסיכולוגים קליניים המוכשרים במוסדות להשכלה גבוהה. השינוי במודל המימון יאפשר להגדיל באופן משמעותי את מספר המתמחים ויאפשר ליותר מתמחים לסיים את התמחותם ולהשתלב במערך הפסיכולוג